

**Viktor Rydberg Gymnasium Djursholm
Danderyds kommun**

**Monica Ernbo, Nacka
Marita Kallur, Nacka
Jenny Segerberg, Nacka
Vecka 6-7, 2016**

Innehållsförteckning

VÅGA VISA	3
FAKTADEL	4
<i>Fakta om enheten</i>	4
<i>Statistik</i>	5
<i>Organisation /Ledning</i>	5
OBSERVATIONENS METOD	6
SAMMANFATTNING	7
<i>Sammanfattande slutsats</i>	7
<i>Starka sidor</i>	7
<i>Förbättringsområden</i>	8
MÅLOMRÅDEN	9
<i>Normer och värden</i>	9
<i>Kunskaper</i>	12
<i>Ansvar och inflytande för elever</i>	18
<i>Bedömning och betyg</i>	21
<i>Utbildningsval – arbete och samhällsliv</i>	24
<i>Rektors ansvar</i>	26
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION	30
REFERENSER	30

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola genom att utvärdera verksamheten på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Metoderna omfattar idag tre delar: kundenkät, pedagogers självvärdering samt kollegiala observationer, och genomförs i både kommunala och fristående förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

VÅGA VISA:

- baseras på läroplaner för förskola och skola
- utgår från ett barn- och elevperspektiv
- stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- jämför kommunernas förskolor och skolor
- sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling

Observationer inom Våga Visa

Observationerna genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun. Observationerna utgår från läroplanerna och gäller följande målområden:

- Normer och värden
- Kunskaper
- Ansvar och inflytande för elever
- Bedömning och betyg
- Rektors ansvar

Observatörerna skriver en rapport där de beskriver och bedömer skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och skolledning
- Skolans styrdokument

Även fördjupade observationer kan genomföras, när kommunen beslutat om det. I fördjupade observationer avser observationen ett par av målområdena och eventuellt särskilda frågeställningar.

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på www.danderyd.se/vagavisa

FAKTADEL

Viktor Rydberg Gymnasium i Djursholm (VRG-D) är en fristående gymnasieskola med cirka 500 elever. Skolan ägs av Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor. Många av eleverna kommer från närområdet som utgörs av villabebyggelse i Djursholm i Danderyds kommun. En del elever kommer från andra kommuner i Danderyd eller från andra kommuner. Skolan är populär och antagningspoängen höga.

Viktor Rydberg Gymnasium i Djursholm erbjuder sju olika studievägar:

- Ekonomiprogrammet inr ekonomi
- Ekonomiprogrammet inr ekonomi särskild variant Bild
- Ekonomiprogrammet inr ekonomi särskild variant Musik
- Naturvetenskapsprogrammet inr naturvetenskap
- Naturvetenskapsprogrammet inr naturvetenskap särskild variant Bild
- Naturvetenskapsprogrammet inr naturvetenskap särskild variant Musik
- Samhällsvetenskapsprogrammet inr beteendevetenskap, spetsutbildning i Engelska

Fakta om enheten

Skolans/delenhetens namn:	Viktor Rydberg Gymnasium Djursholm
Är verksamheten kommunal eller fristående? Om fristående ange ägare.	Fristående – Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor
Årskurser	Åk 1-3, gymnasiet
Ev. profil på skolan.	

Statistik

Antal elever:	502
Antal lärare	48
Hur många av dessa är legitimerade?	40
Antal specialpedagoger/speciallärare	2
Antal skolledare	3

Organisation /Ledning

Hur är ledningen organiserad? (finns ledningsgrupp, arbetslagsledare, andra ledningsfunktioner)	Rektor, 2 biträdande rektorer, IKT-koordinator Administratör Pedagogisk ledningsgrupp Ämnesgrupper
Vilka ingår i elevhälsoteamet på skolan?	Kurator, skolsköterska, specialpedagog/speciallärare, biträdande rektor, rektor

OBSERVATIONENS METOD

Observationen genomförs av tre personer under tio dagar vecka 6-7, 2016. Observatörerna besöker skolan under fem dagar, den 8-9, 11-12 och 15 februari. Övrig tid används för att tillsammans göra analys och bedömningar samt för att skriva rapporten. Observationen inleds med ett kort möte med personalen, då vi informerar om syfte och metod.

Under observationsdagarna på skolan genomför vi intervjuer med följande grupper:

- Skolledningen (i början och slutet av observationen)
- Elevhälsoteamet
- Förstelärarna
- Elevkårens styrelse

Vidare gör vi cirka 40 lektionsbesök, någon gång hela lektionen, men för det mesta bara en del av lektionen på grund av de långa undervisningspassen. Vi eftersträvar att få en god spridning mellan olika ämnen, program, årskurser och lärare.

Planerade intervjuer görs med 10 lärare och med skolans studie- och yrkesvägledare. Även kortare samtal genomförs med flera lärare och med ett stort antal elever i anslutning till lektionsbesöken.

I samband med observationen tar vi också del av dokument som beskriver skolans verksamhet (se referenslista i slutet av rapporten).

SAMMANFATTNING

Sammanfattande slutsats

Efter vår observation drar vi slutsatsen att Viktor Rydberg Gymnasium i Djursholm är en väl fungerande skola som erbjuder en verksamhet med mycket god kvalitet. Verksamheten genomsyras av en hög ambitionsnivå, både hos ledning, personal och elever. Eleverna är studiemotiverade, tar stort ansvar för sitt lärande och uppnår goda kunskapsresultat. Lärarna är kompetenta och engagerade både i sin undervisning och i sina elever. Både lärare och elever trivs och är stolta över sin skola.

Skolan präglas av en positiv stämning och ett respektfullt förhållningssätt mellan elever och personal. Den inkluderande skolkulturen är resultatet av ett långsiktigt arbete som fortfarande pågår. Elever uttrycker att VRG är "mer än en skola" och hänvisar till ett rikt kommittéliv och många aktiviteter utanför lektionstid. Skolan är relativt liten, vilket ger en trygg och familjär atmosfär.

Undervisningen kännetecknas av god studiero och hög ambitionsnivå. De flesta lektioner som vi besöker håller en mycket god kvalitet. Arbetssättet är varierat och visar på nytänkande och vilja till utveckling. Eleverna får goda möjligheter att utveckla kreativitet och kritiskt tänkande. Elevernas stora ansvarstagande och lärarnas kontinuerliga återkoppling till dem på deras lärande bidrar i hög grad till de goda studieresultaten. Både elever med behov av anpassningar och elever som behöver extra utmaningar får i stor utsträckning sina behov tillgodosedda.

Enligt vår bedömning finns även några förbättringsområden. Hit hör flickors och pojkars olika roller i klassrummet, att ämnesövergripande och tvärvetenskapliga samarbeten bör utvecklas, liksom formella forum för elevdemokrati.

Skolkulturens tydliga fokus på betyg kan leda till stress och utgöra ett hinder för kreativitet och kritiskt tänkande. Dock pågår ett aktivt arbete för att både elever och personal ska hitta balans mellan ambition och välbefinnande.

Starka sidor

- Lärarna är engagerade, ambitiösa och kompetenta. (*Kunskaper*)
- Eleverna tar stort ansvar för sitt lärande. (*Ansvar och inflytande*)
- Hela verksamheten präglas av studiero och ett respektfullt förhållningssätt. (*Normer och värden*)
- Skolan arbetar aktivt med inkludering och allas lika värde. (*Normer och värden*)
- Undervisningen är strukturerad och har ett tydligt syfte. Den ger eleverna möjlighet att pröva många olika arbetssätt, att vara kreativa och kritiskt tänkande. (*Kunskaper*)
- Skolan har en aktiv och engagerad elevkår och ett rikt kommittéliv. (*Ansvar och inflytande*)
- Skolans arbete med bedömning och betyg håller hög kvalitet. (*Bedömning och betyg*)
- Rektors ansvar är ett starkt område. Skolledningen är närvarande och delaktig i verksamheten. Rektor har en tydlig vision och ett starkt ledarskap. (*Rektors ansvar*)

Förbättringsområden

- Flickor och pojkar har delvis olika roller och får inte samma uppmärksamhet i undervisningen. (*Normer och värden, Kunskaper, Ansvar och inflytande*)
- Ämnesövergripande samarbete och tvärvetenskapligt arbete förekommer endast i begränsad omfattning. (*Kunskaper*)
- Skolans formella forum för elevdemokrati behöver utvecklas i syfte att göra fler elever delaktiga i det demokratiska arbetet. (*Ansvar och inflytande*)

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Under vår observation får vi uppfattningen att elever och personal har en gemensam syn på värdegrunden och hur man ska behandla varandra. Skolans ledord finns uppsatta i många klassrum för att påminna om den VRG-anda som ska genomsyra verksamheten. VRG-andan står för Värme, Respekt och Gemenskap, men även för engagemang, traditioner och sammanhållning. Vi märker att eleverna är väl införstådda med VRG-andan och ofta återkommer till ordet gemenskap.

Skolledningen framhåller att skolan arbetar aktivt för att alla elever ska trivas och må bra. Som exempel på detta arbete nämns hur eleverna under sin introduktionsperiod i början av årskurs 1 åker på en resa, där de under två dagar arbetar med gruppstärkande övningar och diskuterar hur man ska behandla varandra. Äldre elever fungerar som guider på resan. Att denna resa är viktig för skolandan bekräftas både av elever och personal. Under en mentorstid som vi besöker tar mentorerna upp andra exempel på gruppstärkande arbete på skolan, till exempel värderingsövningar och *VRG Olympics*, en gemensam dag för teambuilding och idrott för hela skolan.

Inför vår observation tar vi del av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling (likabehandlingsplan). Där beskrivs det systematiska arbetet för likabehandling av alla elever, såväl främjande som förebyggande åtgärder. Planen beskriver också ansvarsfördelningen mellan rektor, skolkulturgruppen, elevhälsoteamet, mentor, lärare, peers (kompisstödjare) och elever. Skolkulturgruppen håller i skolans likabehandlingsarbete och den årliga översynen av likabehandlingsplanen. Rektor beskriver att personalen tar upp frågor om värdegrundsarbetet exempelvis på mentorstiden eller på staff meeting (personalmöte) som äger rum varje vecka.

För att förankra likabehandlingsplanen hos eleverna går mentorerna igenom den i början av årskurs 1. Den tas också upp årligen på mentorstiden i årskurs 2 och 3. Under vår observation är vi med vid två tillfällen när detta görs, men vi noterar också att flera elever säger att de är osäkra på om de tidigare har arbetat med likabehandlingsplanen.

När vi frågar eleverna om de vet vad de ska göra om någon är utfrysad eller inte kommer in i klassen är många osäkra på hur arbetsgången ser ut. Flera elever säger att “man kan nog prata med mentorn”. Samtliga elever vi talar med känner sig dock trygga med att skolan skulle agera om problemet uppstod. De tillägger att de inte är så insatta eftersom de inte har upplevt detta som ett problem.

Många elever betonar rektors roll. Hon visar en tydlig väg i arbetet med normer och värden och bidrar till ett inkluderande klimat. Vi ser exempel på detta när rektor har möte med elever angående årets “studentflak”. Elever har gått ihop för att hyra flak tillsammans på studentdagen, men det finns en risk att några upplever utanförskap eftersom de ännu inte har

något flak att åka på. Cirka tio representanter från årskurs 3 deltar i mötet. Vi märker att VRG-andan präglar mötet, även om den inte nämns. Rektor är tydlig och går igenom hur de ska arbeta vidare inför en ny avstämning kommande vecka.

I undervisningen ser vi exempel på värdegrundsarbete och normkritiskt förhållningssätt när en lärare, trots att läroboken beskriver traditionella könsroller och genomgående använder svenska namn, väljer namn från andra kulturer på tavlan och konsekvent använder begreppet ”partner” i stället för ”make/maka”.

Förhållningssätt mellan elever och personal

Av våra samtal med elever framgår att trivseln på skolan är mycket god. Vi lägger märke till att personal och elever behandlar varandra med respekt. Samtalstonen mellan personal och elever och mellan eleverna sinsemellan präglas av artighet och respekt. Elever vi talar med är genomgående lojala mot skolan och lärarna. När vi ställer frågan om vad de skulle vilja förändra eller förbättra svarar flera elever att de inte kan komma på något. Lärarna å sin sida uttrycker sig positivt om sina elever och lyfter särskilt fram deras studiemotivation. De är också generellt mycket nöjda med sina kollegor, som de tycker är stödjande, engagerade och samarbetsvilliga.

Ett exempel på förhållningssättet mellan personal och elever ser vi när elever före lektionen på eget initiativ plockar fram de böcker som ska användas och lägger ut dem på bänkarna. Vid ett annat tillfälle, när läraren har problem med att få igång tekniken, försöker eleverna hjälpa till med olika lösningar. Vi upplever en prestigelös stämning där de arbetar tillsammans för att lösa det problem som uppstått.

Vid några tillfällen, när eleverna arbetar självständigt eller i grupp, ser vi att de går på rast när de har behov av det. Eleverna säger att läraren litar på deras omdöme och vet att de inte kommer att vara borta längre än de tio minuter som är överenskommet. En elev uttrycker att de har ”frihet under ansvar” och att det är skönt att bli behandlad som en vuxen.

På vissa lektioner har eleverna en fast placering, på andra inte. När det är fri placering uppmärksammar vi vid ett flertal tillfällen att flickor och pojkar inte sätter sig tillsammans, utan att alla pojkar sitter vid väggen eller längst bak i klassrummet. Eleverna säger att det brukar vara så och att de inte har reflekterat över det. Vi ser också att pojkar ofta tar/får en större del av talutrymmet under lektionerna och att flickor oftast yttrar sig först när de fått en direkt fråga av läraren. Även på idrotten lägger vi märke till att pojkar dominerar och tar för sig på bekostnad av flickorna.

Rektor berättar att skolan har arbetet hårt för att förändra skolkulturen så att alla elever ska känna sig välkomna, även de som kommer från andra delar av Storstockholm och med annan bakgrund än majoriteten. De lärare vi talar med uttrycker att skolan har kommit en bit på väg med detta arbete men att mer återstår att göra. Detta är även i år ett av skolans läsårs mål. Vi intervjuar några elever som kommer från andra kommuner. De har aktivt valt skolan för dess goda rykte och säger att de är nöjda med sitt val. De känner sig inte utanför men har lagt märke till att det finns en viss klädkod på skolan. Stämningen är god, man träffar alla och ”alla är trevliga”, fortsätter de.

Eleverna har flera kommittéer som bidrar till trivseln på skolan. En elevgrupp i årskurs 3 uttrycker att de har upplevt en "progressiv trivsel", allt har bara blivit bättre och bättre sedan de började i årskurs 1. Några elever betonar "att skolan är mer än bara en skola" och syftar då på kommittéer och andra grupper som ofta träffas.

Under en av våra observationsdagar firar eleverna Alla Hjärtans dag. *Traditionssällskapet*, som är en av skolans många elevkommittéer, har dekorerat uppehållsrummet i rött och säljer bakverk och drycker. Många elever samlas och verkar uppskatta initiativet. När vi frågar om traditionen som finns på många skolor att eleverna beställer rosor att delas ut i klassrummen, svarar eleverna att rektorn inte tillåter detta av omtanke om de elever som inte får några rosor. De tillägger att de har förståelse för rektorns beslut och tycker att det är bra att hon värnar om alla elever. Traditionssällskapet ordnar även aktiviteter i samband med Halloween, Lucia, jul och påsk. Det finns många andra elevkommittéer av olika slag vars gemensamma syfte är att bidra till skolkulturen.

Arbetsklimat för elever

De lektioner vi besöker präglas av en mycket god studiero. Eleverna är intresserade och arbetar aktivt med sina uppgifter. De uttrycker själva att den goda studieron är något de uppskattar på skolan.

Vi ser att skolans ordningsregler är anslagna i klassrummen. När vi frågar om reglerna säger både personal och elever att det inte är en fråga de arbetar särskilt mycket med eftersom ordningen inte är något problem på skolan. Under våra lektionsbesök ser vi få exempel på att ordningsreglerna inte följs.

Vid enstaka tillfällen kommer några elever för sent till morgonlektionerna. Detta uppmärksammas inte på annat sätt än att läraren och eleven nickar åt varandra utan att arbetet avbryts. Vi märker också vid några tillfällen att elevers mobiltelefoner ringer under lektionerna. Inte heller detta påverkar studieron nämnvärt eftersom eleverna snabbt stänger av telefonerna och ger ett ursäktande leende åt läraren. Det förekommer också att elevernas dataskärmar avslöjar att de kopplar av från skolarbetet en stund. Detta har dock ingen stor omfattning och stör inte övriga.

Under vår observation pågår *mittkursamtal*, vilket innebär att läraren lämnar klassrummet för att ha enskilda korta samtal med eleverna om deras studieresultat. De elever som är kvar i klassrummet fortsätter att arbeta och hjälper varandra om någon kör fast på en uppgift.

Skolledningen uttrycker att stress och betygshets kan vara ett problem i arbetsklimatet både för elever och lärare. Ett av läsårsmålen är att arbeta för att hitta en god balans. Rektorn använder uttrycket "good enough" och understryker att hon uppmuntrar både personal och elever att kunna vila i att de gör ett bra jobb. När vi pratar med elever säger de visserligen att de har stor press på sig själva, men att kamraternas höga ambitionsnivå är något positivt eftersom det sporrar dem att prestera bra. Skolan har några konkreta åtgärder för att undvika stress hos eleverna. En sådan är att arbeta med studieteknik på mentorstid. Elevkåren berättar också om "*klarsittning*" före lov, vilket innebär att eleverna får stöd att bli klara med sina uppgifter innan de går på lov för att sedan kunna njuta av ledigheten under lovet.

Bedömning i text

Vi bedömer att det finns en gemensam syn på skolans värdegrund hos personalen. VGR-andan är känd av alla och genomsyrar verksamheten. Det pågår ett aktivt arbete med att utveckla en förståelse för alla människors lika värde. Arbetet för en skolkultur som inkluderar alla har varit framgångsrikt men behöver fortsätta.

Skolan har en likabehandlingsplan och en särskild skolkulturgrupp som håller i arbetet med planen. Till skillnad från VGR-andan är likabehandlingsplanen inte fullt ut förankrad hos alla elever.

Förhållningssättet mellan personal och elever och mellan eleverna sinsemellan präglas av artighet och respekt. Vi bedömer dock att flickor och pojkar inte får samma utrymme i undervisningen och i viss utsträckning har olika roller.

Skolan präglas i hög grad av studiero och en hög ambitionsnivå hos elever och personal. Stress och betygshets kan förekomma, men skolan arbetar aktivt mot detta.

Bedömning enligt skala¹

Kunskaper

Beskrivning

Hur gymnasieskolan arbetar så att varje elev ges möjlighet att nå examensmålen

Eleverna på VRG-D uttrycker sig genomgående positivt om sina lärare. De säger att lärarna är kompetenta, har höga förväntningar på eleverna och ger dem en varierad undervisning. Lärarna uttrycker sig också positivt om sina elever, som de beskriver som ambitiösa och resultatintriktade.

Undervisningens struktur

Undervisningspassen omfattar vanligen cirka 2,5 timmar. Gruppstorleken är oftast 30 elever, ibland mindre i exempelvis matematik och naturvetenskapliga ämnen. Grupperna är sammansatta av elever från olika klasser och program i gymnasiegemensamma ämnen.

1.0 ¹ Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora förbättringsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera förbättringsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa förbättringsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

Under de lektioner som vi observerar noterar vi att strukturen i de allra flesta fall är mycket tydlig. De flesta lärare går igenom innehållet när lektionen startar, många har skrivit de olika arbetsmomenten på tavlan och låter detta stå kvar under hela passet. Elever vi talar med uppskattar att de redan före lektionen kan se på *Course Manager* (CM) i sin dator vad den kommer att handla om och vilket material de ska ta med sig. Vi ser många exempel på hur lärare muntligt återkopplar till föregående lektion och sedan förklarar hur dagens lektion hänger samman med den tidigare. Eleverna kan enkelt gå tillbaka till tidigare moment i kursen och hittar allt material i datorn, i *Course Manager* eller i *Google Classroom*.

Undervisningens anknytning till examensmålen

Lärare vi talar med angående de nationella examensmålen framhåller att det finns en tydlig vilja från ledningen att dessa ska genomsyra all undervisning. Det ges tid och utrymme på personalmötena att arbeta kring examensmålen och diskussioner om dessa sker även mellan lärarna i informella sammanhang.

Några lärare anser att de sammansatta grupperna innebär en svårighet i arbetet genom att det finns elever från olika program i samma grupp. Detta försvårar möjligheterna att lyfta fram de programspecifika målen i undervisningen. Andra lärare ger exempel på hur de har löst detta genom att låta hela gruppen arbeta med samma tema men anpassa undervisningsmaterialet och redovisningsformen efter elevernas program. Eleverna är i huvudsak positiva till de sammansatta grupperna, främst av sociala skäl, men det finns också elever som önskar mer undervisning tillsammans med sin klass.

På samhällsvetenskapsprogrammets spetsutbildning i engelska samarbetar skolan med Stockholms universitet. En extra satsning på examensmålen ger eleverna möjlighet att ta 15 högskolepoäng i engelska under årskurs 3.

På ekonomiprogrammet har eleverna mentorföretag från årskurs 2. Eleverna arbetar i grupp och följer företaget under två år. Syftet är att utveckla ett samarbete med anknytning till näringslivet, träna på grupprocesser och att i årskurs 3 få inspiration till gymnasiearbetet utifrån examensmålen.

Naturvetenskapsprogrammet har vetenskaplig metod i fokus, vilket präglar verksamheten i karaktärsämnen. Skolan samarbetar med KTH och Vetenskapens Hus för extra föreläsningar och för mera komplicerade laborationer.

Elevernas förståelse av syftet med undervisningen

Under våra lektionsbesök märker vi att eleverna oftast förstår syftet med uppgiften de arbetar med och känner till hur de ska få visa sina kunskaper. De flesta uppgifterna har ett tydligt syfte i förhållande till senare examination. Detta framgår av lärarens genomgång och av den skriftliga planering som eleverna har tillgång till i *Google Classroom* i de flesta ämnen. Enstaka elever har ibland svårt att förklara syftet med uppgifterna och svarar på vår fråga att ”det ingår i kursen”.

Elevernas möjlighet att pröva olika arbetssätt

Under vår observation ser vi många olika arbetssätt användas. Exempel från de teoretiska ämnena är lärarledd genomgång, ofta med IT-stöd, grupparbete eller enskilt arbete, diskussion eller debatt, tal eller muntlig redovisning, rollspel, novellskrivning, filmklipp eller hörövning,

arbete med uppgifter i läroboken eller på nätet. Ofta förekommer flera olika arbetssätt under samma lektion. Vi ser också enstaka exempel på lektioner som är helt läroboksstyrda.

Den vecka när vi besöker skolan pågår mittkurssamtal med eleverna (mera om detta i avsnittet Bedömning och betyg på sidan 22). Många lektioner är därför planerade så att de möjliggör för lärarna att efter en introduktion för hela klassen hålla enskilda betygssamtal med elever i en angränsande lokal.

Vi ser sällan att lärarna har någon struktur för att fördela ordet bland eleverna under lektionerna. Ett undantag är en lärare som fördelar ordet med hjälp av pappstickor med elevernas namn. I övrigt är det oftast de elever som räcker upp handen som får frågan och läraren gör inga försök att involvera flera. Under ett diskussionspass noterar vi att det nästan bara är pojkar som yttrar sig. Under en lärarledd repetition inför nästa prov är det nästan uteslutande flickor som ställer frågor. Vi ser också många lektioner vars arbetssätt är sådant att alla elever är involverade.

Elevernas möjlighet till ämnesövergripande arbete

Skolledningen uppmuntrar ämnesövergripande arbete, men ser samtidigt att de sammansatta grupperna är en försvårande faktor. Personalmötena ger lärarna tid att diskutera och planera ämnesövergripande projekt. De få samarbeten över ämnesgränserna som vi ser under vår observation handlar om skriftliga arbeten där innehåll och språk bedöms i olika ämnen. Lärare som vi talar med bekräftar att de sammansatta grupperna försvårar ämnesövergripande och tvärvetenskapligt arbete.

Elevernas möjlighet att utvecklas så långt som möjligt

Vi lägger märke till att eleverna sällan får olika arbetsuppgifter under lektionen utan alla arbetar med samma sak. Elever som vill ha särskilda utmaningar får det genom att uppgifterna oftast går att lösa på olika nivå utifrån individuella förutsättningar och ambitionsnivå. De elever som vill utvecklas långt i matematik kan välja att gå i en grupp med snabbare studietakt och därmed hinna läsa fler kurser. De som önskar komma långt i engelska kan välja spetsutbildningen där den snabbare studietakten gör det möjligt för eleverna att ta 15 högskolepoäng i årskurs 3. Även elever som går andra utbildningar får möjlighet att nå långt i engelska genom att undervisningen delvis bedrivs på engelska. Många lärare har engelska som modersmål.

En lärare som vi talar med nämner att ett par av hennes elever redan har nått betyget A på kursen. För att stimulera eleverna ger hon dem då andra uppgifter att arbeta med som egentligen är på högskolenivå.

Kreativitet, kritiskt tänkande och självständigt formulerade ståndpunkter

Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor har *Vetenskap och konst* som sitt motto. "Hjärnan vill ha roligt" är en del av visionen. Vi ser flera exempel på kreativa arbetssätt, inte minst i samband med redovisningar och rollspel. Under en lektion på temat *Att skriva en novell* går läraren igenom att syftet är att utveckla sin kreativitet och därigenom också sin förmåga till problemlösning. En elev frågar omedelbart: "Hur kommer det här att bedömas? Läraren understryker att denna övning inte kommer att vara betygsunderlag: "Ni ska bara ha roligt och vara kreativa".

Ett annat exempel på kreativt arbetssätt hämtar vi från ämnet svenska i årskurs 3. Eleverna förbereder sig för att delta i *poetry slam*, en tävling som organiseras av svensklärare. Läraren går igenom uppgiften och eleverna tränar på olika sätt att kreativt gestalta en dikt av Pablo Neruda. Syftet är att de alla ska reflektera över sin roll som sändare. Lektionen är tydlig och kreativ, den hjälper elever att tänka och formulera sig självständigt.

Under vår observation besöker vi många lektioner där eleverna tränar kritiskt tänkande och att självständigt formulera ståndpunkter. Ett exempel är engelska i årskurs 3, där eleverna förbereder en marknadsföringskampanj för en svensk vara utomlands och anpassar kampanjen efter respektive lands kultur. De arbetar i grupp och ska redovisa sitt arbete i en rapport. Eleverna måste här kritiskt granska och förhålla sig till statistik och fakta om ett land och sedan självständigt formulera en kampanj för varan. De uppmanas att vara kreativa, men också att förhålla sig korrekt till sina källor, vilket är förmågor som bedöms.

Under en lektion i biologi ser vi hur eleverna efter en laboration ger varandra feedback och diskuterar hur tillförlitliga resultaten är. De har ett kritiskt förhållningssätt både gentemot kvantiteten som testats i laborationen och gentemot sig själva som utfört experimentet.

Vårt sista exempel är hämtat från ämnet historia där eleverna arbetar i grupp med att förbereda ett rollspel om en fredskonferens efter första världskriget. Grupperna representerar olika länder och ska ge sin syn på kriget ur respektive lands perspektiv. Uppgiften ställer höga krav på förmågan att analysera och kritiskt granska källor.

Vi besöker även några lektioner som är mera traditionella och läroboksstyrda. Sista lektionen inför ett prov utgår från ett antal kapitel i läroboken utan hänvisning till kunskapskraven.

Det är ett uttalat mål från skolan att eleverna ska tränas i att våga ta risker. Ett av skolans läsårs mål är "beredskap att lära nytt och våga ta risker". Dock upplever lärare och skolläda att många elever och föräldrar gärna vill ha ett facit på vad som genererar det högsta betyget.

En lärare resonerar om svårigheten att få elever att arbeta utifrån intresse eller för att det är spännande (inre motivation). Elever drivs mer av betyg (yttre motivation), vilket kan försvåra kritiskt tänkande och samarbete.

Arbetssätt som stimulerar samarbete

Lärarna framhåller att de långa lektionspassen ger goda förutsättningar för olika samsarbetsformer. Vi märker att eleverna är vana att samsarbeta. Lärarna bestämmer grupperna och eleverna förflyttar sig snabbt och effektivt i klassrummet. Eleverna är medvetna om vikten av att kunna samsarbeta med alla och vet att det förbereder för arbetslivet. Arbetet med mentorföretagen på ekonomiprogrammet är ett av många exempel där detta tränas. Laborationer och olika typer av grupparbete stimulerar också samsarbete. Elever som vi talar med betonar att samsarbetet underlättas av att de flesta har samma ambitionsnivå.

Arbetssätt som stimulerar språk- och kommunikationsutveckling

I en klass berättar läraren att hon redan från dag ett har tränat eleverna i att våga stå framför klassen och tala med olika syften. De tränas att använda olika sorters språk beroende på om de redovisar, instruerar eller argumenterar. I en annan klass ser vi eleverna förbereda

presentationer som ska hållas för elever på högstadiet. Eleverna uttrycker att det är spännande och att de måste anpassa både språk och innehåll till målgruppen.

Olika rollspel som skolan arbetar med stimulerar språk- och kommunikationsutveckling, liksom debatter och opponeringar i samband med gymnasiearbetet. Skriftliga redovisningar i olika ämnen bidrar också till att stimulera elevernas språkutveckling. En lärare nämner att flickor ofta satsar på skriftliga redovisningar och pojkar på muntliga om de får välja.

Skolan har ett bibliotek och en heltidsanställd bibliotekarie som delas med Viktor Rydbergs samskola. Vi hör också lärare hänvisa till Stockholms universitetsbibliotek.

Hur verksamheten anpassas till elever i behov av särskilt stöd

I elevhälsoteamet (EHT) ingår skolkurator, skolsköterska, speciallärare/pedagog, biträdande rektor och rektor. Biträdande rektor leder arbetet i EHT.

På måndagar har EHT öppet hus en halvtimme efter personalens morgonmöte. Då kan lärare komma och få råd och tips i enskilda elevärenden. Vid behov kallar EHT de lärare som berörs av ett aktuellt ärende. Det finns även en egen mötestid för EHT på onsdagar då de går igenom elever som de har kontakt med. Mötet handlar inte bara om elever som har svårigheter i skolarbetet utan även om andra problem.

Vid läsårsstarten i årskurs 1 genomförs en kartläggning av alla elevers läsförståelse och matematikkunskaper för att fånga upp elever i behov av särskilt stöd och anpassningar.

På skolan finns få elever som behöver åtgärdsprogram. För dessa elever skriver specialpedagogerna en pedagogisk översättning som beskriver vilka anpassningar eleverna behöver i undervisningen. Denna översättning är ett stöd för undervisande lärare som sedan för en dialog med eleverna och säkerställer att anpassningarna fungerar.

När vi frågar lärare hur de arbetar med anpassningar i klassrummet nämner de att undervisningens tydliga struktur underlättar för alla elever, inte bara för dem som har särskilda behov. Den tydliga strukturen lägger vi märke till, men andra anpassningar ser vi inte under vår observation.

Lärare berättar att elever med läs- och skrivsvårigheter får längre tid vid prov och att läroböcker och romaner finns att få som inläst material eller ljudbok. Eleverna kan få välja att göra en inspelning i stället för en skriftlig reflektion och får möjlighet att muntligt komplettera skriftliga prov eller uppgifter.

Elever berättar att de har goda möjligheter att få stöd utanför lektionstid. Det finns schemalagda ”stugor” i flera ämnen för dem som vill ha extra hjälp. Före prov brukar stugorna vara välbesökta, inte minst i matematik. En elev som är mycket nöjd med möjligheten att få extra stöd säger: ”Det finns stugor åt alla”. Eleverna säger också att lärarna gärna hjälper dem utanför lektionstid om de ber om det.

Miljön som stöd för lärandet

Verksamheten är inrymd i tre byggnader: huvudbyggnaden (HB) som är relativt nybyggd, en mindre byggnad strax intill som används för musikundervisning och två flyglar i närliggande Viktor Rydbergs samskola med klassrum, grupprum och möblerade korridorer. I HB finns lokaler för skolans ledning och administration samt flera klassrum och specialsalar för fysik, kemi och biologi och ett större rum som kan användas som föreläsningssal. I HB finns även ett elevuppehållsrum med pentry och en automat med snacks och drycker samt hörnor för grupparbeten och enskilt skolarbete. Lärararbetsrummen ligger också i HB.

De flesta eleverna har egna bärbara datorer, men de som önskar kan få låna en dator av skolan under de tre gymnasieåren. Klassrummen är utrustade med projektor, projektduk och ett flertal whiteboards. Vanligen är de möblerade i rader riktade framåt, men några salar är möblerade för grupper om cirka sex elever.

Skolan delar bibliotek och matsal med Viktor Rydbergs samskola. Idrotten genomförs i närbelägna Norrängsgården.

Bedömning i text

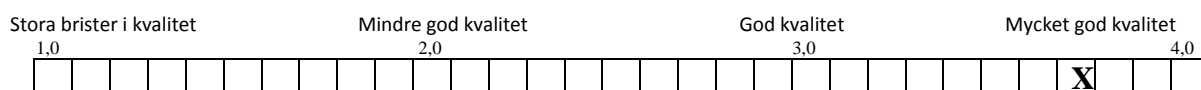
Vi bedömer att undervisningen överlag har en mycket god kvalitet. Lärarna är ambitiösa, engagerade och kompetenta. Lektionerna är välstrukturerade och läraren lyfter fram syftet med uppgifterna i undervisningen och anknyter till programmets examensmål. Eleverna får pröva flera olika arbetsätt och får många möjligheter att använda sig av ett kritiskt tänkande och att självständigt formulera ståndpunkter. Arbetsätt som stimulerar språk- och kommunikationsutveckling förekommer i hög grad. Kreativitet uppmuntras, liksom samarbete. Eleverna ges många möjligheter till utmaningar och maximal utveckling. Vi vill dock även lyfta fram att vi ser några exempel på lektioner som är mera traditionella och läroboksstyrda, men dessa är mycket få.

De sammansatta grupperna har många sociala och pedagogiska fördelar, men vi bedömer att de också försvårar ämnesövergripande samarbete och kräver mer arbete av lärarna när det gäller anknytningen till examensmålen. Vi ser också en risk att skolkulturens tydliga fokus på prov och betyg kan utgöra ett hinder för kreativitet och kritiskt tänkande.

Skolan har få elever som är i behov av särskilt stöd. Vi bedömer att det finns väl fungerande rutiner för arbetet med dessa elever och att de i huvudsak får de anpassningar de behöver. Även för andra elever finns goda möjligheter att få extra hjälp.

Miljön som stöd för lärandet är stimulerande och mångsidig. Skolans lokaler är väl underhållna i samtliga byggnader. Lokalerna för naturvetenskapliga ämnen är nya och väl anpassade efter verksamhetens behov. Läroböcker och teknisk utrustning finns i den utsträckning som verksamheten kräver.

Bedömning enligt skala

Ansvar och inflytande för elever

Beskrivning

Ansvar för det egna lärandet

Under våra lektionsbesök ser vi att eleverna tar ansvar för det egna lärandet genom att använda tiden till att arbeta aktivt enligt planen för lektionen och genom att bidra till studiero för gruppen.

Många av de arbetssätt som används ger eleverna goda förutsättningar att ta ansvar för sitt lärande, till exempel grupparbeten och enskilda arbeten av undersökande karaktär. Vi noterar att eleverna överlag utnyttjar de möjligheter som dessa arbetssätt ger under lektionerna. Detta gäller med något undantag även när lärarna lämnar klassrummet för att ha mittkurssamtal med enskilda elever. Många av eleverna berättar hur ansvarstagandet fortsätter hemma. Det är inte ovanligt att elever arbetar med skoluppgifter två timmar per kväll och en dag per helg.

Lärarna beskriver hur de skapar förutsättningar för eleverna att ta ansvar för det egna lärandet genom att regelbundet lägga ut digitala planeringar för enskilda lektioner i *Course Manager* och för hela arbetsområden i *Google Classroom*. Elever som vi talar med bekräftar att dessa verktyg används av de allra flesta lärare, men inte riktigt av alla. Eleverna framhåller också att de själva använder dessa planeringar aktivt.

Några elever nämner att skolans planering ibland försvårar deras möjligheter att ta ansvar för sitt lärande genom att lärarna lägger alltför många prov samtidigt. "Hur ska jag kunna arbeta för att få A, när alla lärare lägger proven precis före loven", säger en elev med höga ambitioner. (A är det högsta betyget i en 6-gradig skala.)

Att eleverna tar ansvar för den gemensamma arbetsmiljön lägger vi märke till i skolans alla lokaler. Vi ser vare sig klotter, förstörelse eller nedskräpning. Elevkåren och elevernas olika kommittéer bidrar aktivt till att öka trivsel och samhörighet på skolan.

Inflytande över verksamheten

Barn- och utbildningsnämnden i Danderyd gav 2015 en kvalitetsutmärkelse till Viktor Rydberg Gymnasium med motiveringen:

"Skolans målmedvetna och strukturerade arbete med att utveckla metoder för att ... öka elevernas inflytande på undervisningsmetoder och innehåll har gett resultat. Resultatet verifieras bland annat av elevenkäten 2015..."

Rektor berättar att eleverna på VRG-D enligt enkäter som görs är mer nöjda med inflytandet än på jämförbara skolor. Hon beskriver att lärarna ska ha en ram för kursen när den startar, men att innehållet och arbetssättet i största möjliga mån ska bestämmas först när läraren har träffat eleverna och vet vad de är intresserade av och hur de vill arbeta.

Vi frågar flera lärare hur skolan arbetar för att öka elevernas inflytande i undervisningen, men får inget tydligt svar. Det finns ingen handlingsplan för detta arbete, däremot en inställning från många lärare att de vill lyssna på elevernas synpunkter och ta dem tillvara. Lärarna

nämner att provschemat diskuteras på mentorstid, att eleverna ofta får möjlighet att välja fokusområde för grupparbete eller enskilt arbete samt att de ofta får välja redovisningsform och ibland även tidpunkt för redovisningen. Denna bild bekräftas av elever. Några lärare låter även eleverna påverka uppläggningsområdet genom att diskutera detta med dem när området introduceras. Detta gäller dock inte generellt.

De allra flesta elever vi talar med uttrycker att de är nöjda med elevinflytandet. Några lägger till att inflytandet skulle kunna förbättras hos vissa lärare eller i vissa ämnen. En liten grupp är mera kritiska. Så här säger en elev: "Vi kan komma med förslag, men vi upplever inte att eleverna kan påverka jättemycket".

I samtal med några elever framkommer att de sällan reflekterar över hur de kan påverka undervisningen vad gäller planering, arbetssätt och innehåll. De tillägger att de inte saknar den typen av inflytande eftersom det känns tryggt att läraren bestämmer vad de ska arbeta med. En elev uttrycker det så här: "Lärarna har ju koll på vad vi ska kunna och hur vi lär oss det bäst, det är liksom därför de är lärare".

Under vår observation ser vi några exempel på konkret elevinflytande. I ämnet spanska gör läraren en extra genomgång av verbformer för att eleverna har önskat detta. I ämnet retorik går läraren först igenom dagens uppdrag, sedan bestämmer klassen tillsammans hur de ska använda tiden för att vara mest effektiva.

Ett sätt för eleverna att påverka är genom att regelbundet besvara enkäter om skolans verksamhet och genom att fylla i kursutvärderingar i mitten av varje kurs. Under en lektion i kommunikation ser vi exempel på hur en sådan kursutvärdering används av lärare och elever tillsammans för att utveckla undervisningen. Läraren går igenom resultatet för eleverna, kommenterar det och låter dem förklara varför de har svarat som de har gjort. Även de öppna frågorna går igenom på samma sätt. Slutligen gör läraren en kort sammanfattning av resultatet och säger att hon kommer att ha nytta av det när hon planerar den fortsatta delen av kursen.

Demokratiska arbetsformer

Både rektor och lärare uttrycker att de på olika sätt försöker tillmötesgå önskemål från eleverna angående skolans verksamhet. "Eleverna har en stark röst", som en lärare uttrycker det. De sammansatta undervisningsgrupperna har till exempel tillkommit efter önskemål från eleverna. Förändringen av utvecklingssamtalen är ett annat exempel (läs mer om detta på sidan 22). Många elever vänder sig direkt till rektor eller sin mentor med förslag eller synpunkter. Skolan har inget formellt forum för elevdemokrati där en klass regelbundet kan väcka frågor. Elever vi talar med beskriver att mentorstiden mest används till annat, bland annat till information och frågor rörande val som eleverna ska göra. Under den vecka då vi besöker skolan används mentorstiden huvudsakligen till diskussion om likabehandlingsplanen.

De flesta elever vi talar med verkar inte sakna klassråd. En av dem uttrycker dock stark kritik: "Det finns inget riktigt forum där vi kan ta upp till exempel provschemat. Vi har aldrig klassråd. Sist tog jag upp provplaneringen i utvecklingssamtalet". Även andra elever nämner provschemat som ett problem.

Rektor beskriver systemet med *peers* (klassrepresentanter) som träffas tillsammans med en lärare i en *peergroup* för att föra fram elevsynpunkter på verksamheten. Förra läsåret träffades grupperna cirka en gång per månad, men det här läsåret har det varit mera sällan.

Skolan har även ett *skolråd* som träffas en gång per termin och leds av rektor. I skolrådet ingår representanter för elever, lärare och föräldrar. Klasserna har klassträff före skolrådets möten. Skolrådet behandlar övergripande frågor, som till exempel läsårsmålen och resultat från olika enkäter samt rapporter från elevkåren, skolkulturgruppen och peergroup.

Utöver detta finns en *elevkår*². Vi intervjuar styrelsen om deras arbete och om olika forum för elevdemokrati. De beskriver att styrelsen består av sex personer, samtliga från årskurs 3. Vi lägger märke till att fem av dem är pojkar. Utöver styrelsen finns det sexton ledamöter från alla skolans program. Styrelsen väljs efter en kampanj under höstterminen där kandidaterna presenterar vad de vill bidra med för elevkåren och möts i en debatt i aulan. Därefter gör eleverna en omröstning på nätet. Övriga ledamöter väljs vid ett stormöte.

Syftet med elevkårens arbete är enligt styrelsen att öka trivseln på skolan genom att ordna aktiviteter för eleverna utanför lektionstid. Det kan röra sig om aulasamlingar, fester eller korvgrillning. Dessa aktiviteter brukar vara välbesökta. De informerar övriga elever om vad som är på gång via Facebook och Instagram.

Elevkårens styrelse träffar rektorn en gång per vecka och kan då ta upp synpunkter som de fått in från andra elever, till exempel rörande undervisningen. De upplever att rektorn lyssnar på dem och att de får gehör från henne när det är möjligt.

Vi ställer frågor om hur elevkåren samarbetar med klassernas "peers" och får svaret att två peers är ledamöter i elevkåren. Vi undrar också hur styrelsen fångar upp frågor från övriga elever på skolan. "Det är svårt att representera alla", svarar en elev i styrelsen. En annan nämner att elevkåren brukar ordna öppna möten. Problemet är att endast ett fåtal elever kommer till dessa möten. "Vi får inte mycket feedback från övriga elever", säger han.

I samband med att vi intervjuar en grupp elever om skolkulturen ställer vi frågan om hur de ser på elevkårens arbete. "Elevkåren ordnar en inspark, annars har vi inte mycket koll på vad de gör", blir svaret. Andra elever uttrycker att de är nöjda med elevkårens och kommittéernas arbete.

Bedömning i text

Vi bedömer att eleverna ges goda möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande och för den gemensamma arbetsmiljön.

Elevernas tankar, intressen och åsikter tas i hög grad tillvara i verksamheten. Det finns en stark vilja hos personalen att lyssna på elevernas synpunkter. Rektor upprepar ofta sitt motto "Kids come first". Eleverna ges goda möjligheter att påverka sin egen situation, och i viss

² Elevkår är en ideell förening, självständig från skolan och gör det medlemmarna vill. Elevråd är en del av skolans inflytandearbete och finns för att samla och stärka elever i demokratiska forum, värna elevers rättigheter och representera och föra fram elevers röst. Källor www.svea.org och www.sverigeselevkarer.se

mån även redovisningssätt och arbetssätt på lektionerna. Inflytandet över lektionernas planering och innehåll bedömer vi är något lägre. Eleverna förefaller dock inte vara missnöjda över detta.

De elever vi träffar ur elevkårens styrelse är engagerade i sitt arbete för att öka trivsel och sammanhållning på skolan. De har regelbundna möten med rektor och uttrycker att de ofta får gehör för sina synpunkter. Vi bedömer dock att sättet att välja styrelse inte ger likvärdiga möjligheter att bli vald för flickor och pojkar eller för elever i alla tre årskurserna.

Enligt vår bedömning är skolans strukturer för den formella elevdemokratien inte tillräckliga för att säkerställa att elever tränas i demokratiska arbetsformer och att den enskilda klassen har ett forum för inflytande. Mentorstiden används endast i begränsad omfattning till elevdemokratiska frågor, peergroups träffas sällan och skolrådet sammanträder endast en gång per termin. Vi bedömer att skolans formella forum för elevinflytande behöver utvecklas i syfte att bredda möjligheterna till inflytande även för de elever som inte aktivt söker sig till elevkåren eller till andra grupper och kommittéer.

Bedömning enligt skala

Bedömning och betyg

Beskrivning

Elevers kännedom om kunskapskraven i de olika ämnena

Elever vi talar med uttrycker att de har god kännedom om kunskapskraven. De beskriver att arbetet med att öka förståelsen för kunskapskraven börjar i årskurs 1. I årskurs 3 har eleverna god förståelse och förtrogenhet.

Vi lägger märke till att uppgifter och examination i stor utsträckning är kopplade till Skolverkets bedömningsmatriser³. Diskussioner och reflektioner om dessa förekommer regelbundet i det dagliga arbetet. Lärare är väl medvetna om elevernas ambitioner. De strävar efter att utveckla förmågor med bedömningsmatrisen som stöd.

Vi ser flera exempel på hur elever aktivt arbetar med bedömningsmatriser på lektionerna. Lärare ger egna exempel för att öka förståelsen för vad som krävs för de olika betygsstegen. Elever gör kamratbedömning och skriver självreflektion eller självvärdering. I en klass, som gjort en kamratbedömning av en laborationsrapport, sammanfattar eleverna tillsammans vad som var bra i deras rapporter och gör en gemensam checklista inför kommande arbeten. I ämnet kommunikation avslutas varje lektion med att eleverna skriver en reflektion om vad de arbetat med, vad de har lärt sig och hur väl de har lyckats.

³ Verktøy for å utifrån kursens kunskapskrav tydliggöra kvalitet i form av betygssteg

Elever vi talar med är i stor utsträckning positiva till sina lärares engagemang i lärprocesserna och deras vilja att förklara och hjälpa dem att förstå kunskapskraven.

Återkoppling på elevers lärande till elever och/eller föräldrar

Lärarna ger eleverna återkoppling på många olika sätt, både muntligt och skriftligt. För den formativa, framåtsyftande, återkopplingen har varje elev en egen mapp för varje kurs i *Google Drive*. Här finns elevernas inlämnade arbeten, där de oftast får återkoppling av läraren direkt i dokumenten. Eleverna kan också göra egna reflektioner om sina arbeten. Föräldrarna har inte tillgång till Google Drive, men eleverna kan (om de vill) bjuda in dem att ta del av dokumenten och se den återkoppling de har fått. Både lärare och elever visar oss exempel på hur Google Drive används.

Återkoppling finns också i *Schoolsoft*, som även föräldrar till omyndiga elever har tillgång till. I *Schoolsoft* får eleverna summativ bedömning i betygssteg utifrån Skolverkets ämnesmatriser som fylls i av läraren. Detta görs två gånger per läsår, i mitten av varje termin. I *Schoolsoft* finns även eventuella F-varningar för elever som riskerar att inte nå ett godkänt resultat i en viss kurs.

En rutin för muntlig återkoppling är *mittkurssamtalen*, korta samtal som lärare håller med elever på lektionstid i mitten av varje kurs. Under våra lektionsbesök ser vi många exempel på att lärare har sådana samtal med enskilda elever i en angränsande lokal. Eleverna får en kort avstämning om hur det går i ämnet och vad de behöver utveckla. Även vid muntlig återkoppling utgår läraren från Skolverkets bedömningsmatriser.

Elever uttrycker att de i stor utsträckning är medvetna om vilka mål och kunskapskrav de arbetar med. Lärare framhåller att de strävar efter att ha effektiva processer mot kunskapskraven för alla elever. Tydlighet om kraven minskar stress hos eleverna. Lärarna säger att de är stolta över skolans arbete och fokus på formativ, framåtsyftande, återkoppling, som de anser är en av skolans starka sidor.

Elever, vårdnadshavare och mentor möts i utvecklingssamtal två gånger per läsår. På höstterminen är trivsel och trygghet tyngdpunkten i samtalen. Eftersom eleverna har uttryckt önskemål om ett större fokus på resultat har uppläggningsen av vårterminens samtal ändrats. Föräldrar och elever får då boka tider hos ämneslärare i stället för hos mentorn för samtal om elevens resultat i enskilda ämnen.

Några elever för fram att de önskar en mer likvärdig återkoppling från lärarna. En del lärare använder inte samma digitala plattform för återkoppling som de övriga. Även återkopplingens kvalitet kan i viss mån variera från lärare till lärare. Eleverna betonar ändå att de i stor utsträckning är nöjda med återkopplingen i de flesta kurser.

Planering mot examensmålen

De elever vi talar med känner till sin individuella studieplan och vet var den finns på *Schoolsoft*. De är också insatta i syftet med studieplanen och vet att den utgör ett stöd i

planeringen av utbildningen, till exempel när de ska välja kurser inom det individuella valet⁴. Eleverna är medvetna om dessa kursers betydelse för de fortsatta studierna eller yrkeslivet men också för deras möjligheter att maximera sina meritpoäng vid ansökan till högskolan.

Gymnasieskolans arbete för att säkra likvärdig, allsidig och rättssäker bedömning

Skolledningen framhåller att de ofta lyfter frågan om bedömning och har en inriktning att driva detta kontinuerligt, aktivt och systematiskt. Målet är att eleverna ska få bästa möjliga förutsättningar att få en rättvis bedömning.

Det framgår av våra lektionsbesök och samtal med lärare och elever att Skolverkets bedömningsmatriser används aktivt i undervisningen, liksom vid återkoppling och bedömning. Lärarna visar i våra samtal att de är insatta i de styrdokument som krävs för en rättssäker bedömning.

Exempel på hur lärarna arbetar för en likvärdig och rättssäker bedömning är ämneslagsmötena som är schemalagda och äger rum varannan vecka (i vissa ämnen varje vecka). På dessa möten diskuteras elevexempel och tillfälle ges till sambedömning och samplanering. På torsdagsmötena träffas alla lärare och här finns möjlighet att diskutera och utvärdera bedömningsarbetets kvalitet på skolan som helhet.

Ett annat exempel på hur lärarna arbetar för att säkerställa en likvärdig och rättssäker bedömning är samarbete med andra skolor. Vid nationella prov oidentifieras skrivningarna och lärarna rättar varandras elevarbeten. Detta sker ibland även beträffande andra prov under läsåret. Lärare lyfter också fram hur de i det dagliga arbetet byter idéer och tankar för att främja en likvärdig bedömning. Dessutom ger stiftelsen förutsättningar för skolorna att stödja varandra och medbedöma varandras elevarbeten.

Lärare vi talar med beskriver (och elever bekräftar) att examinationerna är allsidiga. En stor del av bedömningen sker i klassrummet och eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Elever vi talar med säger att de ofta kan välja redovisningsform utifrån vad som passar dem bäst. Skriftliga prov framgår av ett särskilt provschema.

Nyexaminerade lärare har en mentor, vars uppgift bland annat är att ge stöd i bedömningen. De träffas kontinuerligt under den nya lärarens första läsår.

Av betygsstatistiken framgår att elevernas betyg på kursen i genomsnitt ligger över resultatet på det nationella provet. Lärare förklarar att detta ofta beror på att eleverna i andra sammanhang under kursen har visat att de når upp till de kunskapskrav som de misslyckats med under det nationella provet.

Enligt lärare vill vårdnadshavare och elever gärna vara aktiva vid betygssättningen, vilket är en utmaning för skolan. Skolledningen har satt samman ett särskilt informationsmaterial om betygssättning till föräldrar, *Grading FAQ*. Lärarna är medvetna om att det är viktigt för dem

⁴ Individuellt val är en del av elevens studieplan och ska kunna väljas utifrån elevens önskemål och behov. Eleven ska välja kurser om totalt 200 poäng.

Det studie- och yrkesvägledaren framför allt satsar på är enskilda samtal med eleverna. Samtalen bokas i ett webbaserat bokningssystem. De handlar sällan om vägledning inför högre utbildning eftersom eleverna ofta redan har tagit ställning till vilka utbildningar de är intresserade av. Vanligen handlar samtalen i stället om ansökningar till utlandsutbildningar, antagningspoäng för olika utbildningar och strategiska val inom gymnasieskolan. I skolans Nyhetsbrev till föräldrar har studie- och yrkesvägledaren en egen rubrik, INFO från SYV.

Inför ansökningar till utlandsutbildningar kan eleverna få hjälp av skolan med rekommendationsbrev, översättningar av betyg och *predicted grades* (betygsomdömen i pågående kurser). Stiftelsen anordnar också en utlandsstudiemässa varje år för alla elever på de tre gymnasieskolorna i Stockholmsområdet. När det gäller antagningspoäng på svenska högskolor kan eleverna få hjälp att hitta alternativa utbildningar om poängen är för höga. Beträffande strategiska val inom gymnasieskolan kan studie- och yrkesvägledaren bistå eleverna med planering av det individuella valet så att de maximerar sina möjligheter att komma in på önskad utbildning.

Studie- och yrkesvägledaren samverkar inte med andra vägledare inom Danderyds kommun, däremot med vägledaren på stiftelsens två gymnasieskolor i Stockholm.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning

Vi ställer frågor till rektor om hur skolan samarbetar med samhället, arbetslivet och högskolan. De samarbetar med Stockholms universitet genom att utnyttja deras öppna föreläsningar och bjuda in föreläsare. Samhällsvetenskapsprogrammets spetsutbildning ger eleverna möjlighet att ta 15 högskolepoäng i engelska under årskurs 3.

Naturvetenskapsprogrammet samarbetar med KTH genom föreläsningar och med Vetenskapens hus om laborationer. På ekonomiprogrammet arbetar eleverna med Ung Företagsamhet (UF) inom kurserna i ekonomiämnen i årskurs 2 och inom gymnasiearbetet i årskurs 3. Eleverna får följa ett mentorföretag under årskurs 2 och 3 och gör sitt gymnasiearbete i samarbete med det företaget.

Lärarna framhåller att de långa lektionspassen skapar goda möjligheter att göra studiebesök utanför skolan. Under en lektion på ekonomiprogrammet hör vi till exempel att eleverna ska göra ett studiebesök på Riksbanken kommande vecka. Ofta hjälper föräldraföreningen till och ordnar studiebesök och föreläsningar för eleverna.

Skolan deltar i internationella samarbeten och tävlingar som EYP (European Youth Parliament) och MEP (Model European Parliament). Båda bygger på rollspel som metod och ger eleverna internationella möjligheter om de går vidare i tävlingarna. Veckan före vår observation hade en lärare och några elever varit i Turkiet och deltagit i en debattävling inom ramen för ämnet retorik.

Skolan har en systerskola i Tanzania som elever besöker årligen. Elever från Tanzania kommer också på besök till Viktor Rydberg Gymnasium. Årets studieresa till Tanzania är planerad till april och kommer bland annat att ge eleverna möjlighet att undersöka samhällsfrågor som demokrati och ekonomistyrning.

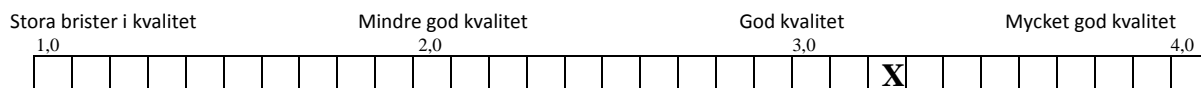

Bedömning i text

Eleverna har i viss utsträckning tillgång till studie- och yrkesvägledning. Vi bedömer att verksamheten fungerar genom att eleverna tar egna initiativ och studie- och yrkesvägledaren prioriterar hårt i sitt arbete.

Vi bedömer att det i hög grad finns en samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning som genomgår alla program. Skolan erbjuder kontakt med högskolan och näringslivet, liksom internationella möjligheter för eleverna.

Bedömning enligt skala

Rektors ansvar

Beskrivning

Hur rektor leder den pedagogiska verksamheten

Rektor beskriver vid vårt inledande möte att ledningsgruppen består av rektor och två biträdande rektorer. Rektor har det övergripande ansvaret. Arbetsfördelningen mellan de tre skolledarna beskrivs i ett dokument som all personal har tillgång till. Av dokumentet framgår bland annat att personalansvar, programansvar och ämnesansvar är fördelat mellan alla tre. Av de två biträdande rektorerna har den ena en inriktning mot elevhälsoarbete och den andra mot administrativa och organisatoriska frågor.

Det finns också en pedagogisk ledningsgrupp. I denna ingår förutom skolledningen även skolans fem förstelärare och tre andra lärare med specialkompetenser. Den pedagogiska ledningsgruppen träffas tre gånger per termin under ledning av rektor. Förstelärarna beskriver att mötena behandlar pedagogiska frågor, som till exempel aktuell forskning, auskultation kolleger emellan och kompetensutveckling. Var och en av förstelärarna ansvarar för olika utvecklingsområden utifrån eget intresse och den ansökan de gjorde när de sökte tjänsten.

I den administrativa ledningsgruppen ingår förutom skolledningen även en IKT-koordinator, tillika schemaläggare, och en skoladministratör. Deras arbetsuppgifter framgår av samma dokument som nämndes här ovan.

Lärarna är indelade i ämneslag som träffas regelbundet. Det finns inga ämneslagsledare som leder arbetet utan i stället ingår en skolledare i varje ämneslag. Skolan har inga arbetslag. De ärenden som traditionellt hanteras av arbetslagen på andra skolor behandlas i stället vid personalmöten i storgrupp eller i mindre grupper, så kallade *stargroups*, som var och en leds av en förstelärare. Detta sätt att använda skolans mötestid bekräftas av lärare.

Rektor och de biträdande rektorerna beskriver hur de skaffar sig kunskap om skolans pedagogiska kvalitet genom att aktivt delta i verksamheten. De träffar personalen vid ett

kortare morgonmöte varje måndag och ett längre personalmöte varje torsdag. Även mötena i ämnesgrupperna bidrar till att ge sådan kunskap. Torsdagens personalmöte har som huvudsyfte att bygga upp en samsyn inom personalen kring skolans verksamhet. Mötenas fokus under olika veckor framgår av ett schema som alla har tillgång till.

De tre skolledarna gör också regelbundet lektionsbesök hos lärarna, en till två längre besök per läsår, då de utgår från Skolinspektionens observationsmall. Vid behov görs sådana lektionsbesök oftare. Efter dessa besök får lärarna feedback om undervisningens kvalitet. Skolledningen gör dessutom sammanlagt 50-60 kortare lektionsbesök per termin, cirka fem minuter per besök. Syftet med dessa besök är att ytterligare lära känna verksamheten genom att göra kvantitativa uppföljningar. Det kan till exempel handla om elevernas närvaro, fokus på uppgiften och deras placering i klassrummet. Efter dessa besök får lärarna snabbt en kortfattad feedback. De lärare vi talar med bekräftar skolledningens bild av lektionsbesöken.

Under vår observation ser vi ofta rektor i samtal med elever. Vi lägger märke till att hon kan namnet på många elever och uppmuntrar dem i skolarbetet och för deras insatser i tävlingar som de nyligen deltagit i. Samtalstonen signalerar intresse, engagemang och uppmuntran.

Vid vårt inledande möte berättar rektor hur hon tillsammans med ledningsgruppen utvecklar verksamheten utifrån läsårsmålen. Dessa mål har satts upp av skolledningen utifrån tidigare resultat och efter diskussion i personalgruppen. De finns beskrivna i ett dokument som alla har tillgång till. Bland årets mål kan nämnas "konst och vetenskap går hand i hand", samt att utveckla en hälsosam skolkultur och en lärmiljö som präglas av en varierad och effektiv "pedagogik", där modern teknik används i pedagogikens tjänst. Under denna rubrik ryms flera olika pedagogiska utvecklingsområden. Ett viktigt forum för verksamhetsutveckling är den pedagogiska ledningsgruppen. Rektor uttrycker sig positivt om arbetet i gruppen och beskriver det som "dynamiskt".

På vår fråga om förbättringsområden är kommunikation det första rektor nämner. Hon beskriver att skolan har ett flertal olika kommunikationsverktyg och saknar en tydlig struktur i arbetet med dessa. Skolan behöver en mer genomtänkt helhetssyn på kommunikation och undersöker därför marknaden i syfte att införa en ny plattform som bättre svarar mot behoven. Under vår observation lägger vi märke till en del av de problem som rektor beskriver och hör dem även nämnas av några elever.

Lärare och elever uttalar sig mycket positivt om rektor och den övriga skolledningen. Rektor beskrivs med adjektiv som tydlig, engagerad, lyssnande. Elever uttrycker att de har stor respekt för sin rektor, att hon har tid för dem och att hon lyssnar på deras förslag. "Kids come first", är ett motto som hon ofta upprepar under vår observation.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Rektor beskriver att läsårsmålen ligger till grund för det systematiska kvalitetsarbetet. När vi ställer frågor till personalen om läsårsmålen märker vi att inte alla har målen aktuella. De understryker att tid för att diskutera läsårsmålen avsätts på personalmötena och att dessa möten protokollförs.

Av dokumentet som visar arbetsfördelningen inom skolledningen framgår att rektor har delegerat en del av det systematiska kvalitetsarbetet till de biträdande rektorerna. Som stöd i kvalitetsarbetet används Incito, ett webbaserat system för verksamhetsstyrning (s.k. styrkort). Rektor följer varje kvartal upp nyckeltal i Incito med sin chef. Det kan exempelvis handla om betygsresultat, men också om resultat från olika enkäter. Utifrån hur skolan lyckats jämfört med målen markeras ett visst område med grönt (god måluppfyllelse), gult eller rött (förbättringsområde). Enligt rektor utgör detta styrkort ett bra underlag för diskussioner i den pedagogiska ledningsgruppen.

Det systematiska kvalitetsarbetet beskrivs i en uppföljnings- och utvärderingsplan med rubriken *SKA responsibilities*. Enkäter genomförs i stor omfattning för att ge underlag i kvalitetsarbetet. Exempel på enkäter som årligen besvaras av elever i Incito är likabehandling, kommunikation samt undervisning och lärande. Beroende på enkätens innehåll analyseras den antingen i den pedagogiska ledningsgruppen eller i annan relevant grupp bestående av personal och/eller elever. Dessutom besvarar elever i årskurs 2 den årliga KSL-enkäten som är gemensam för kommunerna i Stockholms län. Resultaten av enkäterna läggs in styrkortet, analyseras och jämförelser görs mellan olika år och olika klasser. Mitt i varje kurs besvarar eleverna också en kursutvärdering. Skolledningen tar del av resultatet och diskuterar det med sina medarbetare.

Ett led i kvalitetsarbetet är de strukturerade samtalen mellan chef och medarbetare, ett målsamtal under hösten då individuella mål sätts upp och ett utvärderingssamtal under våren för att följa upp måluppfyllelsen.

Det systematiska kvalitetsarbetet sammanställs och analyseras en årlig kvalitetsrapport. Lärare vi talar med uppger att de deltar i kvalitetsarbetet genom att regelbundet besvara enkäter och delta i diskussioner om verksamhetens resultat på personalmöten och planeringsdagar. Eleverna deltar också genom att besvara enkäter och - beroende på enkät - diskutera resultatet med sina lärare. Elevkårens styrelse och eleverna i skolrådet har även möjligheter att diskutera kvalitetsarbetet med rektor.

Möjligheter till kompetensutveckling för personal utifrån verksamhetens behov

Ledningen beskriver att skolans kompetensutveckling följer en treårsplan. Det första året ägnas åt individuell kompetensutveckling utifrån en planering som görs i målsamtalet under hösten och sedan följs upp i utvärderingssamtalet under våren. Aktiviteterna är kopplade till ämnet och läsårsmålen. Det andra året ägnas åt kompetensutveckling för ämneslagen och planeringen görs i lagen. Det tredje året planeras kompetensutveckling för hela skolan mot bakgrund av verksamhetens behov. Vid förra tillfället var temat ledarskapsutveckling.

Lärare vi talar med är nöjda med möjligheterna till kompetensutveckling. De framhåller också att både personalmötena och mötena i ämneslagen ger möjlighet till samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Bedömning i text

Vi bedömer att Rektors ansvar är ett starkt område på VRG-D. Rektor och de biträdande rektorerna har mycket god kunskap om verksamhetens pedagogiska kvalitet genom att de träffar personalen i möten vid flera tillfällen varje vecka och genom att de regelbundet gör

lektionsbesök. Rektor arbetar konsekvent för att utveckla verksamheten tillsammans med de biträdande rektorerna och den pedagogiska ledningsgruppen. Både personal och elever är genomgående mycket nöjda med rektors ledarskap.

Vi bedömer vidare att rektor och de biträdande rektorerna tar stort ansvar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utvärdera verksamheten. Personal och elever har goda möjligheter att medverka i det systematiska kvalitetsarbetet genom att besvara enkäter och delta i diskussioner utifrån resultatet av dessa. Representanter för elever och personal i skolrådet har ytterligare möjligheter att påverka det systematiska kvalitetsarbetet. Det framgår dock av våra samtal och intervjuer att inte alla i personalen har skolans läsårs mål aktuella. Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras regelbundet i Incito.

Slutligen bedömer vi att personalen erbjuds goda möjligheter till kompetensutveckling som är kopplad till verksamhetens behov. Den individuella kompetensutvecklingen planeras i ett målsamtal med respektive chef under hösten och följs upp i ett utvärderingssamtal under våren. Det finns också väl fungerande former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☐	☒

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

Ingen observation har tidigare gjorts av VRG-D inom ramen för Våga Visa.

REFERENSER

Skolverket, Läroplan för gymnasieskolan, 2011

Viktor Rydberg Gymnasium Djursholm lå 2015/16:

- Arbetsfördelning för skollledning/administration
- Grading FAQ (information till föräldrar om betygssättning)
- Klassscheman
- Kvalitetsrapport 14/15
- Likabehandlingsplan
- Lokalplan
- Läsårs mål (Annual Goals)
- Nyhetsbrev januari/februari VGR DJH
- Pedagogiska planeringar
- Personalförteckningar
- Planering för lå 15-16 VRG Djursholm (Admin Calendar)
- Terminsplanering vårterminen 2016
- Uppföljnings- och utvärderingsplan (SKA Responsibilities)
- What are we doing? (mål, vision, lönekriterier mm)

Våga Visas metodmaterial:

- Bedömningsmatris gymnasieskola
- Metodbok observationer
- Rapportmall gymnasieskola

Internet:

www.danderyd.se

www.danderyd.se/vagavisa

www.google.se (classroom, course manager, drive)

sms.schoolsoft.se/viktorrydberg

www.skolverket.se

www.vrg.se/gymnasium/vrg-djursholm

